

ЗБИНЕК ЧЕРНИК

МАШИНАТА НА ВРЕМЕТО

Превод от чешки: Мария Никитова, 1988

chitanka.info

Върху лицето на полицейския чиновник беше изписана досада. Как ли пък не. От това поръчение той не изпитваше и капчица радост и ако трябва да бъде откровен — въобще не му се искаше да го изпълнява. Интересно нещо: на сътрудник от полицията възлагат да даде заключение за някаква си експериментална инсталация, нещо от рода на ново транспортно средство. Самият факт, че задачата е възложена на сътрудник от полицията, естествено не би предизвикал недоумение, ако не беше една малка подробност: това транспортно средство като че ли можеше да се движи в четвъртото измерение („Четвърто измерение. Каква щуротия!“ — говореше си чиновникът с раздражение, а уредът още отпреди предизвикваше подозрение). А на всичкото отгоре тази дяволска машинария беше конструирана не от някой друг, а от стария му познат професор Холм. С дръзките си прояви — откритията и изобретенията си, професорът неведнъж е поставял полицията, меко казано, в затруднено положение. Е, не, тук определено намирисва на шарлатанство и мошеничество.

— И тъй. Къде е тази ваша дяволия? — пазителят на закона и инструкциите зловещо попита служителя на науката. — Да я видим колко струва.

Холм мълчаливо посочи улицата. До бордюра на тротоара стоеше някаква съборетина, която в най-добрия случай приличаше на изживял своето време автомобил.

Полицаят не повярва на очите си.

— Вие какво, сериозно ли предлагате тази вехтория за експертиза? — разгневи се той. — Къде са фаровете, стоповете, мигачите, огледалото за обратно виждане? А правилата знаете ли?

— Извинете, кои правила? — недоумяваше професорът.

— Как кои? Разбира се, че правилата за движение по пътищата.

— Хм, не се сърдете, но за четвъртото измерение никакви правила все още не са разработени. Видите ли, тази машина, която нарекох малко нескромно — холмобил, се отнася към категорията на машините на времето. Навярно сте слушали или чели за тях. В литературата е писано за тях от не един автор. Да вземем например Хърбърт Уелс — сигурно сте чували за него...

Само че фактите, които биха свидетелствали за това, че чиновникът е чувал за Хърбърт Уелс или за който и да е друг писател фантаст, не се потвърдиха. Затова Холм съкрати своята реч.

— А аз пък съм първият, който е конструирал такава машина.

На чиновника взе да му омръзва цялата тази история.

— Я чуйте — прекъсна той професора, — не се опитвайте да ме будалкате с разните там ваши измерения. Ако искате, домъкнете от тях цяла камара, но тази каруца няма да я пусна на път дори от четвърта категория.

В края на краищата той се съгласи на едно пробно пътуване. Чиновникът с недоверие седна на предната седалка до Холм.

— Къде са предпазните колани? — сурово попита пазителят на реда. — Също ли ги няма?

— Къде? — лаконично го парира професорът.

— Какво къде?

— Къде ще тръгнем? В бъдещето или в миналото? И за колко време?

Лицето на официалния представител на пътната автомобилна инспекция изведнъж светна. Той промърмори тихо и мечтателно:

— Понякога ми идва на ум, че би било чудесно да се върна трийсет години назад. В ония времена бях момче и половина, честичко ходех с приятели в кръчмата „При зеленото дърво“. Музика, момичета... Е, няма що, в наше време вече няма такива неща.

Професорът издърпа към себе си скоростния лост и леко натисна педала, за да подаде газ. Машината помръдна от мястото си и се понесе, оставяйки след себе си облак черен дим. Като видя това „чудо“, инспекторът не издържа, търпението му преля и той се развика:

— И ние трябва да ви разрешим да се движите с тая съборетина? Та вие ще отровите целия град с тези неизгорели газове.

Но димът вече се разнесе. Някъде отдалеч се носеха звуците на старомоден духов оркестър, а фирмата на най-близката къща сочеше, че пред тях е кръчмата „При зеленото дърво“.

За холмобила се откри „зелена улица“. Започна серийното му производство, което обаче не можеше да задоволи постоянно нарастващото търсене. Интерес към купуването на лиценза проявиха и чуждите фирми, в това число и няколко американски, които, пускайки в масово производство модела, излязоха от собствените си

икономически затруднения. В парижкия автосалон предстоеше в скоро време да бъде изложен първият холмобус, а туристическите фирми усилено правеха реклами на колективните пътешествия в древността. С една дума, пред човечеството неочаквано се откриха нови, наистина приказни възможности. Но за съжаление възникнаха и някои моменти, за които по-рано никой не се и досещаше.

Веднъж професор Холм получи призовка да се яви в полицията. На стълбите на полицейския комисариат той срещна същия онзи инспектор, който на времето направи едно щастливо пътуване в своята младост и посети кръчмата „При зеленото дърво“. Чиновникът злорадо се ухили и поздрави Холм:

— Моля, моля, радвам се, че ви виждам. Нашият шеф вероятно напразно ви безпокои, нали така? Заповядайте тук.

Шефът седеше зад бюрото си и разпитваше някакъв подозрителен хлапак. Като видя професора, той стана и тръгна към него.

— А, професор Холм. Добре дошли, сядайте. Как върви работата? Как са холмобилите?

— Е, е...

— Е, недейте да скромничите. Трябва да ви поздравя. Този път вие направихте наистина сензационно откритие. Много четох във вестниците за това: „Пред човечеството се откриха нови, неочаквани възможности“. Светата истина, професоре, светата истина. Да вземем например моя съсед. Преди прекарваше отпуската си на Черно море. А сега — какво ти. Тази година отиде на рицарски турнири в тринайсети век. Със семейството си. Наистина приказни неща.

И изведнъж изражението на възхищение върху лицето на шефа на полицията се смени с нескривана ярост.

— В състояние ли сте да си представите каква каша забъркахте с дяволската си машинария?

Холм не се и опита да си представи.

— Сега ще ви изброя всичко по точки, уважаеми господин професоре, слушайте ме внимателно. Вие внесохте в живота ни пълна бъркотия. Хората сега пътешестват и в бъдещето, и в миналото, стига само да се сдобият с вашия холмобил. Открили в миналото аборигени и сега ги влачат тук, в нашето време. А тези нещастници не са годни за нищо и в края на краищата лягат на гърба ни и ние сме принудени да

ги издържаме. Неотдавна се наложи да направим извън града лагер с палатки за тях. Там живеят пришълците от миналото, двеста се събраха вече. Сред тях са един стар келт, двама римски консули, жители на Картаген, които постоянно се карат с консулите, та работата стига до сбивания с ножове, някаква любовница на Карл Велики, Джордано Бруно — самият той — някой от нашите съграждани в последния момент преди екзекуцията го спасил от инквизиторите. Пак там се е разположил и отряд войници на Кромвел, някакъв си поручик от австроунгарската армия и още бог знае кой. Да, щях да забравя: сред цялата тази сбирщина могат да се видят и десетина кубообразни фигури, които твърдят, че са хора от десетото хилядолетие на нашата ера. Не бих пожелал на потомците си да приличат на тях. Но какво да се прави, вероятно това очаква нашите потомци. Главното е, че ще ни се наложи, може би, всички тях да ги депортираме обратно за своя сметка.

Шефът на полицията се изсекна и продължи:

— В другите страни е и по-лошо. В Съединените американски щати стават въоръжени схватки между местното население и емигрантите от други времена, има и убити. В Холандия профсъюзите заплашват с всеобща стачка в знак на протест срещу това, че предприемачите наемат на работа пришълци от друго време, разбира се, на по-ниско заплащане. Швейцария прие много сурови мерки против влизане в страната, въпреки че резултати от тази акция все още няма.

Той още веднъж се изсекна, след което продължи обвинителната си реч.

— Това не е всичко. Нашите съвременници бягат в другите времена и не желаят да се връщат обратно. Така кралят на рецидивистите Бек се пресели преди петнадесет години и ние сега нямаме право да го арестуваме, тъй като по това време, няма да повярвате, той е живял честно. Или да вземем случая с някой си Каплан. Този негодник се изхитрил и се преместил двадесет и пет години назад, избирайки онази година, след като изчислил много точно деня в който неговата половинка паднала от стълбите, счупила си три ребра, двата крака и лявата ръка и била настанена за няколко месеца в болница. А сега ни обсажда една мила женичка и ни затрупва с молби: върнете, казва, моя мъж обратно. Каплан пък не ще и да чуе за това,

твърди, че такова щастие като тогава дори не е сънувал. Ето така е, уважаеми господин професоре. Засега всичко се държи в тайна, но от достоверни източници разбрахме, че са започнали преговори за прекратяване на производството на холмобилите от всички типове и за унищожаването на всички вече действащи транспортни средства от същата марка.

Професор Холм вече нищо не можеше да го учуди. Така си и знаеше, че щастливото изобретение понякога сякаш носи нещастие. Ученият предложи услугите си на официалните власти да ускори превоза на емигрантите в тяхната епоха, предоставяйки за тази цел собствения си холмобил. Той седна зад кормилото и стартира заедно с Джордано Бруно.

Но професорът не се върна назад. Неговото изчезване се тълкуваше различно. Някой предполагаше, че двигателят е отказал, когато Холм е стоварвал знаменития италианец в съответната времева точка. Разярените инквизитори, казва, били изгорили и професора. Но Холм не е наивник и едва ли ще позволи да го изгорят. По-вероятно е професорът чисто и просто да е изпреварил своето време, то е да е станало тясно за него и той е бил принуден да го напусне. А е възможен и такъв вариант: четвъртото измерение е станало достъпно за всички, а професорът, като човек любознателен, се е отправил заедно със спътника си в петото, шестото или седмото измерение. Кой знае?

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 23,24/1988 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.